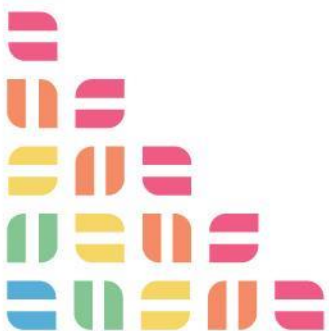

**Breu informe sobre cursos
lingüístics i acompanyament
laboral centrat en les
necessitats de les
supervivents**

Catalunya

Juny 2022

Introducció i metodologia

Aquest informe presenta els principals resultats obtinguts de les dues taules rodones implementades a Catalunya per la [Fundació Surt](#), en el marc del projecte **WINGS – Supporting Women survivors of trafficking through a Comprehensive Integration Programme** (número de projecte 101038321) cofinançat pel Fons de la UE d'Asil, Migració i Integració (FAMI). Totes dues taules rodones van tenir com a objectiu compartir necessitats, potencialitats i bones pràctiques amb un grup d'expertes en l'acompanyament a supervivents de Tràfic d'Éssers humans i violència masclista.

Els resultats assolits seran utilitzats pel desenvolupament del Marc Genèric WINGS sobre Integració amb un enfocament centrat en les supervivents de tràfic, que inclourà la implementació d'un curs de llengua amb suport psicològic i l'acompanyament individualitzat per a la inserció laboral, amb els conseqüents **4 Programes locals WINGS per al suport holístic en la integració** que s'implementaran a Itàlia, Catalunya, Grècia i Bèlgica en 2023.

Per a més informació sobre els resultats obtinguts a Itàlia, Bèlgica i Grècia, podeu llegir els informes a www.socialhut.eu.

Mètodes per a l'ensenyament de llengües a grups vulnerabilitzats

A Barcelona, diverses institucions públiques i organitzacions del tercer sector ofereixen cursos bàsics de Català i Castellà per a població migrada. És per això que moltes dones que acudeixen a la [Fundació Surt](#), i que no provenen de països de parla castellana, ho fan amb un nivell bàsic de castellà i, a vegades, tot i que menys sovint, també de català. Considerant les especificitats de la [Fundació Surt](#), educadores socials i altres professionals que donen suport a les dones en la seva inserció sociolaboral, incloses mentores culturals que han estat supervivents ateses en l'entitat, mencionen els següents mètodes educatius:

- ⊗ **Recursos visuals o pictogràfics** relacionats amb l'ocupació a la qual volen accedir, per ajudar-les a millorar les seves competències lingüístiques. Creuen que ser visuals i oferir vocabulari específic relacionat amb el sector o l'ocupació al que volen accedir és clau. També van mencionar que la **narrativa de relats, la discussió entorn de pel·lícules o altres vídeos curts i els jocs grupals** eren les metodologies més efectives experimentades.
- ⊗ **Involucrar a mediadores culturals o professionals amb coneixements de la llengua materna de les dones.** Sovint, a causa de les limitacions econòmiques de les entitats socials, això pot ser difícil. Implicar a una **figura voluntària que parli la llengua materna del grup** (en grups homogenis) podria ser una solució. Si això es duu a terme, és important preveure potencials riscos (per exemple, que la figura voluntària sigui membre de la comunitat i la dona se senti incomoda o estigmatitzada, que puguin estar en contacte amb la xarxa de traficants, entre altres elements).
- ⊗ **Creació de grups**
 - ➔ Sense arribar a consens, algunes professionals van considerar que els **grups homogenis** (domini de llengües similars i llengua nativa comuna) **són millors** perquè les dones se senten més

confiades a participar en la classe i poden rebre informació específica i suport adaptat a les seves necessitats/coneixement.

- ➔ Per a unes altres, tenir un **grup heterogeni dóna a les participants l'oportunitat d'ajudar-se les unes a les altres** i aprendre d'altres dones que puguin tenir majors competències lingüístiques. En tots dos casos, és crucial garantir que totes les participants que vulguin tinguin l'oportunitat de participar sense dinàmiques de poder desiguals i rebent informació adaptada al seu nivell i necessitats (grups petits amb més d'una professional poden ajudar a aquest fi).
- ⊗ **Els programes de parelles lingüístiques o sortides culturals amb gent local** per practicar la llengua també es va identificar com una eina eficaç per a moltes dones per a les quals l'aïllament i la falta d'espais interculturals dificulta la posada en pràctica dels coneixements adquirits.

Cursos lingüístics amb perspectiva de gènere i sensibles al trauma

Les participants a les taules van manifestar que un **enfocament transformador de gènere** és crucial quan treballem amb supervivents del tràfic. Això implica no sols abordar l'impacte dels rols i estereotips de gènere en les desigualtats existents des d'una perspectiva interseccional, sinó donar suport en la identificació, qüestionament i transformació de les desigualtats, l'opressió i la violència rebudes pel fet de ser dones migrades, entre altres factors d'opressió. Diverses participants van assenyalar que en els programes d'integració que implementen solen aprofitar **l'oportunitat d'acompanyar a les dones en l'establiment dels seus objectius laborals, socials o personals per analitzar les barreres estructurals** que poden estar limitant-les des d'una perspectiva d'empoderament i d'accés a drets. També ofereixen acompanyament individual i col·lectiu i, si és necessari, derivació a serveis especialitzats que puguin proporcionar-les un suport adequat front a situacions com ara l'assetjament sexual i laboral, la discriminació basada en l'origen o l'ètnia en entrevistes de feina, la violència masclista en l'àmbit de la parella, entre altres.

Quant a l'enfocament **sensible al trauma**, les professionals van assenyalar la importància de tenir en compte aquest aspecte en el moment de dissenyar i implementar programes. Per fer-ho, cal disposar de formació específica en Tràfic i l'impacte traumàtic que aquest pot generar en les persones que en són víctimes. Alguns exemples de consideracions que les professionals van mencionar són:

- ⊗ no imposar normes genèriques al grup, com ara retirar el telèfon mòbil o els auriculars durant la classe, sent sensibles a perquè l'utilitzen, i discutir-ho amb la persona si això dificulta seguir el contingut del curs,
- ⊗ permetre que les participants surtin de l'aula si ho requereixen tantes vegades com sigui necessari o impartir sessions més curtes,
- ⊗ tenir més d'una professional en el curs, per si qualsevol dona necessita suport o contenció emocional,
- ⊗ promoure la sensibilització amb el grup. A vegades les participants qüestionen a d'altres perquè no han experimentat una situació traumàtica prèvia, no entenen per què algú actua d'una manera particular o no identifiquen aquesta simptomatologia en si mateixes i la consideren un assumpte individual.

A més, les participants van expressar que la **teràpia alternativa**, duta a terme per professionals especialitzades, pot facilitar la disposició de les dones a rebre o complementar el suport psicològic rebut. Moltes dones veuen la **salut mental com un tabú/estigma/vergonya**, i de vegades no ho consideren una prioritat a causa d'altres necessitats immediates (com aconseguir una feina). La vinculació del suport psicològic a la formació professional de les dones o als processos laborals, com a part essencial del desenvolupament o l'enfortiment de les seves competències i la facilitació del compliment dels seus objectius, pot reduir la tensió cap a aquestes professionals. Malgrat les potencialitats de tenir suport psicològic integrat en el curs de llengua, les professionals van advertir de la necessitat de reflexionar envers com es presenta aquest suport i quin propòsit té. També van assenyalar que, si ja existeix acompanyament terapèutic, és necessari garantir que el suport psicològic inclòs en el curs no interfereix amb el procés de recuperació que la persona pugui estar fent i que no es presenta com un "procés de curació" en si mateix. La figura psicològica ha de ser una persona que **generi confiança** a les dones, amb habilitats de gestió de grups, i capaç d'establir un bon clima a l'aula. Aquesta professional ajudarà les dones a **identificar i desenvolupar les competències** que poden limitar l'aprenentatge de la llengua i l'accés al mercat laboral de manera pràctica i experimental, encara que la recuperació a llarg termini no sigui factible. Finalment, haurien d'establir-se mecanismes de referència a serveis d'acompanyament psicològic a llarg termini si les dones ho demanen o ho requereixen.

Elements a tenir en consideració quan s'implementen cursos d'idiomes amb suport psicològic

Alguns dels aspectes a considerar quan es dissenya i implementa un curs d'idiomes amb suport psicològic, destacats per les participants a les taules rodones a Catalunya, són:

- ⊗ **Conèixer el nivell educatiu previ**
Quin nivell educatiu (formal o informal) i quines competències lingüístiques té la persona? Ha fet altres cursos amb anterioritat? Té altres qualificacions per ajudar-nos a esbrinar quines necessitats educatives pot tenir? Necessitem el suport d'una medidora cultural?
- ⊗ **Possibilitat de sostenir el curs**
Està rebent suport extern que pugui ajudar-la a sostenir el curs (en esferes com la social, financera, familiar, salut)? Hem d'oferir suport addicional per a millorar el seu compromís i participació? Es troba en el moment adequat del seu procés per participar en el curs?
- ⊗ Assegurar que **els objectius propis de la dona estan alineats** amb els continguts que ofereix el curs.
- ⊗ Tenir en consideració **qüestions de seguretat** durant la configuració del grup: espai, participants, professionals implicades, altres.
- ⊗ **Garantir la conciliació familiar i laboral.**
Hem d'oferir altres serveis a la participant perquè pugui participar en el curs (servei d'atenció infantil, suport financer, transport, etc.)?
- ⊗ **Punt de partida pel que fa a salut mental i benestar integral**
Ha rebut suport psicològic amb anterioritat? Està rebent suport psicològic en l'actualitat? Ha tingut l'oportunitat de conèixer i accedir a serveis de salut mental?
- ⊗ **Proporcionar un espai segur i còmode.**

- ⊗ **Les professionals han de tenir escolta activa**, ser càlides, empàtiques i flexibles. Disposar d'eines i competències interculturals. Comptar amb formació en trauma. Tenir una xarxa de serveis psicològics externa que pugui donar suport, resoldre dubtes i estar disponibles per a possibles derivacions externes, si és possible i així s'acorda amb la dona.
- ⊗ Les professionals han de conèixer i respectar sempre el **codi ètic** del projecte i el **codi deontològic** de la professió. Han d'assegurar que no es genera cap dinàmica abusiva o de poder, informant la dona sobre els seus drets a la confidencialitat, protecció de dades, etc.
- ⊗ **Respectar els ritmes i les demandes de la dona.**

Principals habilitats i competències per a una inserció laboral efectiva

Els principals sectors econòmics a Catalunya són el sector de serveis (comerç, turisme i restauració) i la indústria (menys comú a la ciutat de Barcelona, però present en les ciutats metropolitanes). Les exigències del mercat laboral, en qüestió d'habilitats i competències per a la inserció laboral, depenen del sector. Per tant, el treball a realitzar amb les dones està estretament vinculat als objectius laborals i/o educatius que es plantegin.

No obstant això, la [Fundació Surt](#), en el seu treball d'acompanyament en la identificació, desenvolupament i transferència de competències per a la inserció laboral, les classifica en tres tipus:

- 1. Competències tècniques i professionals:** les relacionades amb els coneixements i les habilitats necessàries per al desenvolupament d'una activitat laboral concreta, definida en el perfil professional de l'ocupació.
- 2. Competències bàsiques:** competències reconegudes en una cultura particular concreta com a requisits bàsics per a l'accés al mercat laboral local: per exemple, competències digitals (abans considerades competències tècniques, però requerides cada vegada més de forma transversal i per a qualsevol classe d'ocupació, inclús si la feina a desenvolupar no requeria tradicionalment aquestes competències), competències lingüístiques, entre altres.
- 3. Competències transversals:** habilitats, competències i actituds d'ampli abast necessàries per respondre a situacions de treball de complexitat variable. Per exemple, treball en equip, responsabilitat, flexibilitat, adaptabilitat i gestió de l'estrès, entre altres.

Professionals de la [Fundació Surt](#) participants en la taula van mencionar que disposen d'eines metodològiques pel treball d'avaluació de competències, que faciliten a les dones identificar les seves competències, comparar-les amb les demandades pel mercat laboral i, en concret, amb les de l'ocupació a la qual volen accedir, i establir els passos necessaris per assolir els seus objectius a curt, mitjà i llarg termini. Aquesta eina contempla les competències adquirides al llarg del procés vital de la dona i en múltiples esferes vitals, i té en compte els reptes o obstacles personals o estructurals als quals poden enfrontar-se i dificultar o limitar l'assoliment de les seves fites. En termes de prospecció, les expertes participants de la taula van destacar que, a l'aproximar-se a les empreses, és important destacar **les competències transversals i el compromís de les dones** i recordar que moltes de les qualificacions tècniques demandades es poden desenvolupar i potenciar amb el temps.

Acompanyament per a la inserció laboral de col·lectius vulnerabilitzats

La [Fundació Surt](#) té un programa específic d'acompanyament per a la inserció laboral de dones supervivents de Tràfic d'Éssers Humans. En termes generals, es tracta d'un programa a llarg termini i personalitzat que proporciona a les dones dos itineraris diferenciats, depenent de la fase del procés de recuperació i autonomia en la qual es trobin:

1. "Prelaboral"

Adreçada a millorar les competències bàsiques (llengua, coneixement de la ciutat i cultura del país d'acollida, coneixements dels serveis i recursos disponibles al territori, recuperació emocional).

2. "Laboral"

Centrat en la seva inserció laboral (millora de les competències transversals i tècniques, projecte professionals, gestió de l'autonomia, entre altres).

Els itineraris no són lineals i s'adapten a les necessitats i demandes de les dones. Les dones poden començar en un itinerari i moure's cap a un o cap altre depenent de les seves necessitats. Un cop fora del projecte, si una dona està en una situació sobrevinguda de necessitat o de risc d'exclusió social, se li pot oferir novament suport en el marc d'aquest programa. L'equip és altament qualificat i especialitzat en el fenomen i l'atenció a supervivents de tràfic i està compost per una advocada, una treballadora social, una educadora social, una psicòloga i una prospectora laboral de dues organitzacions especialitzades: Fundació Surt i Sicar.cat.

Formació adreçada a empreses

És necessari aproximar-se a les empreses i oferir sessions de sensibilització i formació específica en aspectes com ara:

1. **La perspectiva de gènere i cultural**, la gestió de la diversitat en el lloc de treball, i l'ús d'una comunicació inclusiva (no sexista, racista o classista, entre altres eixos d'opressió).
2. **La responsabilitat social corporativa**, més enllà dels beneficis econòmics que l'Estat pot oferir i posant l'accent en els beneficis de promoure empreses plurals i diverses.
3. **El paper de les ONG**: els beneficis de tenir una entitat social darrere, que pot intervenir en casos de conflictes o malentesos. Com a entitats, podem actuar com a referència per a les competències que les dones tenen i han desenvolupat amb nosaltres.
4. **Potencials col·laboracions**: empreses que ofereixen formació específica a les dones ateses i faciliten la seva inserció laboral, empreses que milloren les condicions laborals ofertes i que tenen en compte les necessitats específiques de la població atesa, empreses que ens informen amb major freqüència de les necessitats i competències que estan buscant en la seva empresa, etc.

El contingut d'aquest breu informe representa les opinions de les autores i és la seva única responsabilitat. La Comissió Europea no es fa responsable de l'ús que es pugui fer de la informació que conté.